

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 130/03-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 23. júla 2003 predbežne prerokoval sťažnosť Prešovskej kultúrnej agentúry, s. r. o., so sídlom P., zastúpenej advokátom JUDr. P. H., B., vo veci porušenia jej práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu v Prešove v konaní vedenom pod sp. zn. Zpz 457/Sro/02 v spojení s postupom Krajského súdu v Prešove v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Cob 67/02, za účasti Okresného súdu v Prešove a Krajského súdu v Prešove, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Prešovskej kultúrnej agentúry, s. r. o., o d m i e t a pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 28. apríla 2003 doručená sťažnosť Prešovskej kultúrnej agentúry, s. r. o., so sídlom P. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpenej advokátom JUDr. P. H., B., vo veci porušenia jeho práva

na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu v Prešove (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. Zpz 457/Sro/02 v spojení s postupom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Cob 67/02.

Z obsahu sťažnosti vyplynulo, že valné zhromaždenie sťažovateľa rozhodlo na svojom zasadnutí konanom 29. januára 2002 o rozdelení obchodného podielu jediného doterajšieho spoločníka tejto obchodnej spoločnosti, ktorým je HORIZONT SLOVAKIA, a. s., so sídlom K., a zároveň udelilo súhlas s prevodom časti rozdeleného obchodného podielu na spoločnosť RENTHOUSE PLUS, s. r. o., so sídlom B. Nadväzne na uvedené rozhodnutie valného zhromaždenia sťažovateľa previedla spoločnosť HORIZONT SLOVAKIA, a. s., na spoločnosť RENTHOUSE PLUS, s. r. o., časť svojho obchodného podielu, ktorý predstavoval 54 % podielu účasti na čistom obchodnom imaní spoločnosti sťažovateľa. Dňa 8. marca 2002 rozhodlo valné zhromaždenie sťažovateľa o zmene jeho konateľov a schválilo tiež nové znenie jeho spoločenskej zmluvy.

Na základe týchto skutočností podal sťažovateľ 13. marca 2002 okresnému súdu, obchodnému registru, návrh na zápis zmien v obchodnom registri v časti spoločníci, výška vkladu spoločníkov a štatutárny orgán spoločnosti. Sťažovateľ ďalej uviedol, že okresný súd *„zistoval skutkový a právny stav a vykonal bez prítomnosti sťažovateľa mimo pojednávania dokazovanie a návrh sťažovateľa uznesením zo dňa 28. 10. 2002 zamietol. Proti predmetnému uzneseniu podal sťažovateľ v plnom rozsahu odvolanie. Súd druhého stupňa nevytýčil pojednávanie, na ktorom by sa sťažovateľ mohol ústne vyjadriť k vykonanému dokazovaniu a zistenému skutkovému a právnemu stavu veci, a uznesením zo dňa 30. 01. 2003 uznesenie súdu prvého stupňa potvrdil. Uznesenie súdu druhého stupňa bolo doručené právnomu zástupcovi sťažovateľa dňa 27. 03. 2003“*.

V spojení s tým sťažovateľ vyjadruje presvedčenie, *„že vyššie uvedeným konaním došlo k porušeniu jeho základného práva na spravodlivé konanie, a to najmä práva na verejné prejednanie veci, práva byť prítomný na konaní a osobne a ústne prejednať“*

svoju záležitosť a práva na verejné vyhlásenie rozsudku, ktoré sú zakotvené v ustanovení čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd...“ Sťažovateľ poukazuje na to, že podľa čl. 154c Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) je dohovor súčasťou právneho poriadku Slovenskej republiky a má prednosť pred zákonom, ak zabezpečuje väčší rozsah ústavných práv a základných slobôd.

Sťažovateľ zdôrazňuje najmä to, že „Konaním súdov bolo spôsobené, že nielen verejnosti, ale dokonca aj účastníkovi konania – sťažovateľovi bolo odňaté právo byť prítomný pri zisťovaní skutkového a právneho stavu veci a pri vykonávaní dôkazov, hoci nešlo o dôvod, pre ktorý by mohla byť verejnosť v zmysle ustanovenia čl. 6 ods. 1 vety druhej Dohovoru vylúčená. K porušeniu základného ľudského práva sťažovateľa došlo najmä konaním súdu prvého stupňa, keď súd prvého stupňa telefonicky preveroval skutočnosť, či na Notárskom úrade JUDr. H. H., bola osvedčená správnosť kópií plných mocí predložených súdu. Toto dokazovanie urobil súd telefonicky mimo pojednávania. Sťažovateľa s týmto dôkazom súd neoboznámil a neumožnil mu, aby sa k nemu vyjadril“.

Podľa sťažovateľa je súčasťou jeho práva na spravodlivé súdne konanie i právo na osobný prístup k súdu, jeho výsluch a prejednanie veci v jeho prítomnosti tak, aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

Sťažovateľ tvrdí, že „vyčerpал všetky opravné prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov. Rozhodnutie Krajského súdu v Prešove je konečné a nemožno proti nemu podať žiaden riadny opravný prostriedok“.

S poukazom na uvedené sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd vydal nález, ktorým vysloví, že v označených konaniach vedených na okresnom súde a krajskom súde bolo porušené jeho právo na spravodlivé súdne konanie upravené v čl. 6 ods. 1 dohovoru. Zároveň žiada, aby ústavný súd rozhodnutia vydané v napadnutých konaniach zrušil a vrátil vec okresnému súdu na ďalšie konanie.

II.

Ústavný súd ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažnosť sťažovateľa prerokoval na neverejnom zasadnutí a preskúmal ju zo všetkých hľadísk uvedených v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené alebo podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Významnou ústavnou podmienkou limitujúcou rozhodovaciu právomoc ústavného súdu v konaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby vyjadrenou v čl. 127 ústavy je, že o ochrane základných práv alebo slobôd sťažovateľa, porušenie ktorých pred ústavným súdom namieta, nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zisťoval, či ochranu tomu právu, porušenie ktorého sťažovateľ namietal (t. j. právu na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy), neposkytujú všeobecné súdy na základe jemu dostupných opravných prostriedkov predstavujúcich účinné právne prostriedky nápravy namietaného porušenia jeho práva (§ 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde). Z obsahu sťažnosti ústavný súd zistil, že hoci sťažovateľ na ochranu svojho práva proti uzneseniu prvostupňového súdu (ktorým

bol zamietnutý jeho návrh na vykonanie zápisu zmien v obchodnom registri v časti spoločnici, výška vkladu spoločníkov a štatutárny orgán spoločnosti) využil odvolanie podľa § 201 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), nevyužil však dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok podľa § 236 a nasl. OSP.

Sťažovateľ vidí porušenie svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru najmä v tom, že okresný súd „zistoval skutkový a právny stav a vykonal bez prítomnosti sťažovateľa mimo pojednávania dokazovanie...“, a tiež v tom, že „Súd druhého stupňa nevytýčil pojednávanie, na ktorom by sa sťažovateľ mohol ústne vyjadriť k vykonanému dokazovaniu a zistenému skutkovému a právnemu stavu veci...“

Podľa § 200b OSP rozhoduje súd v konaní vo veciach obchodného registra bez pojednávania.

Ústavný súd však zastáva názor, že toto procesné pravidlo nemení nič na tom, že ak registrový súd vykonáva dokazovanie (za účelom zisťovania sporných skutočností alebo zisťovania, či sú splnené predpoklady pre zápis), musí sa v takomto prípade v súlade s ustanovením § 122 ods. 1 OSP nariadiť pojednávanie.

Pod právom na spravodlivé súdne konanie v zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru vo vzťahu k vykonávaniu dokazovania treba rozumieť, že účastníkovi konania musí byť poskytnutá možnosť podieľať sa zákonom stanoveným spôsobom na dokazovaní, čo znamená dôkazy navrhovať, byť prítomný na vykonávaní dokazovania (§ 122 ods. 1 OSP) vrátane práva klásť svedkom a účastníkom otázky (§ 126 ods. 3 OSP) a k navrhovaným a už vykonávaným dôkazom sa vyjadrovať (§ 123 OSP a § 129 ods. 1 OSP). Z toho dôvodu musí mať účastník konania možnosť byť prítomný na dokazovaní vo veci. Pokiaľ sa tak nestalo, je takéto pochybenie možné označiť ako postup súdu, ktorým bola účastníkovi konania odňatá možnosť konať pred súdom.

Vychádzajúc z uvedeného dospel ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti k záveru, že sťažovateľ mal s ohľadom na konkrétne okolnosti tohto prípadu v systéme

všeobecného súdництва k dispozícii účinný opravný prostriedok na dosiahnutie nápravy svojho práva, porušenie ktorého v konaní pred ústavným súdom namietal. Týmto účinným opravným prostriedkom nápravy bolo v danom prípade dovolanie podľa § 236 a nasl. OSP, ktoré však sťažovateľ nepodal.

Podľa názoru ústavného súdu mal účastník využiť možnosť podať proti uzneseniu krajského súdu sp. zn. 4 Cob 67/02 z 30. januára 2003, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa, dovolanie z dôvodu uvedeného v § 237 písm. f) OSP (odňatie možnosti účastníkov konania konať pred súdom postupom súdu). V tejto súvislosti treba pripomenúť, že ústavný súd považuje dovolanie za účinný právny prostriedok ochrany základných práv a slobôd v občianskoprávnom konaní (napr. I. ÚS 1/00, II. ÚS 31/00).

Na základe podaného dovolania môže (ale tiež nemusí) dôjsť k naplneniu účelu sledovaného sťažovateľom v konaní o sťažnosti v inom súčasne prebiehajúcim konaní, a to predovšetkým k zrušeniu uznesenia krajského súdu sp. zn. 4 Cob 67/02 z 30. januára 2003. Tento záver potvrdzuje aj § 243b OSP, ktorý umožňuje dovolaciemu súdu zrušovať rozhodnutia odvolacieho súdu a vrátiť mu vec na ďalšie konanie. V rozsahu svojho preskúmvacieho oprávnenia sa dovolací súd v podstate musí vyrovnáť s rovnakými skutkovými a právnymi argumentmi, ako sťažovateľ uvádza v konaní pred ústavným súdom.

Pri hodnotení účinnosti tohto opravného prostriedku prihliadol ústavný súd aj na judikatúru všeobecných súdov (vrátane Najvyššieho súdu Slovenskej republiky ako súdu dovolacieho), podľa ktorej dovolanie proti uzneseniu odvolacieho súdu je prípustné (a súčasne aj dôvodné) vtedy, ak je konanie postihnuté vadou uvedenou v § 237 písm. f) OSP, ktorá rovnako ako ďalšie taxatívne uvedené dôvody v citovanom ustanovení OSP spôsobuje tzv. zmätočnosť rozhodnutia odvolacieho súdu. K týmto vadám prihliada dovolací súd z úradnej povinnosti (§ 242 ods. 1 veta druhá OSP). Podľa ustanovenia § 237 písm. f) OSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak sa účastníkovi konania postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom. Odňatím možnosti konať pred súdom sa rozumie postup súdu, ktorým znemožnil účastníkom konania

realizáciu procesných práv, ktoré im Občiansky súdny poriadok priznáva (napr. právo zúčastniť sa pojednávania, robiť prednesy, navrhovať dôkazy, vyjadrovať sa k vykonaným dôkazom a pod.; rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 30. januára 2002 sp. zn. 5 Cdo 147/01 uverejnený v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky 2/2003, č. 23, str. 37).

Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti prijal záver, že sťažovateľ mal v systéme všeobecného súdnictva k dispozícii účinný opravný prostriedok na ochranu svojho základného práva, porušenie ktorého v konaní pred ústavným súdom namietal. Týmto účinným opravným prostriedkom bolo v danom prípade dovolanie podľa § 236 a nasl. OSP, ktoré však sťažovateľ nepodal. Preto je právomoc ústavného súdu v takomto prípade so zreteľom na čl. 127 ods. 1 ústavy vylúčená.

Na základe týchto záverov ústavný súd sťažnosť sťažovateľa odmietol už pri jej predbežnom prerokovaní pre nedostatok svojej právomoci (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Ústavný súd napokon poznamenáva, že rozhodovanie o zrušení sťažovateľom označených rozhodnutí a vrátení veci na ďalšie konanie vyplýva z čl. 127 ods. 2 ústavy a prichádzalo by do úvahy iba v tom prípade, ak by nadväzovalo na rozhodnutie o vyslovení porušenia jeho práv. Vzhľadom na to, že sťažnosť bola odmietnutá, ústavný súd o tejto časti návrhu na rozhodnutie (petitu sťažnosti) nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. júla 2003